

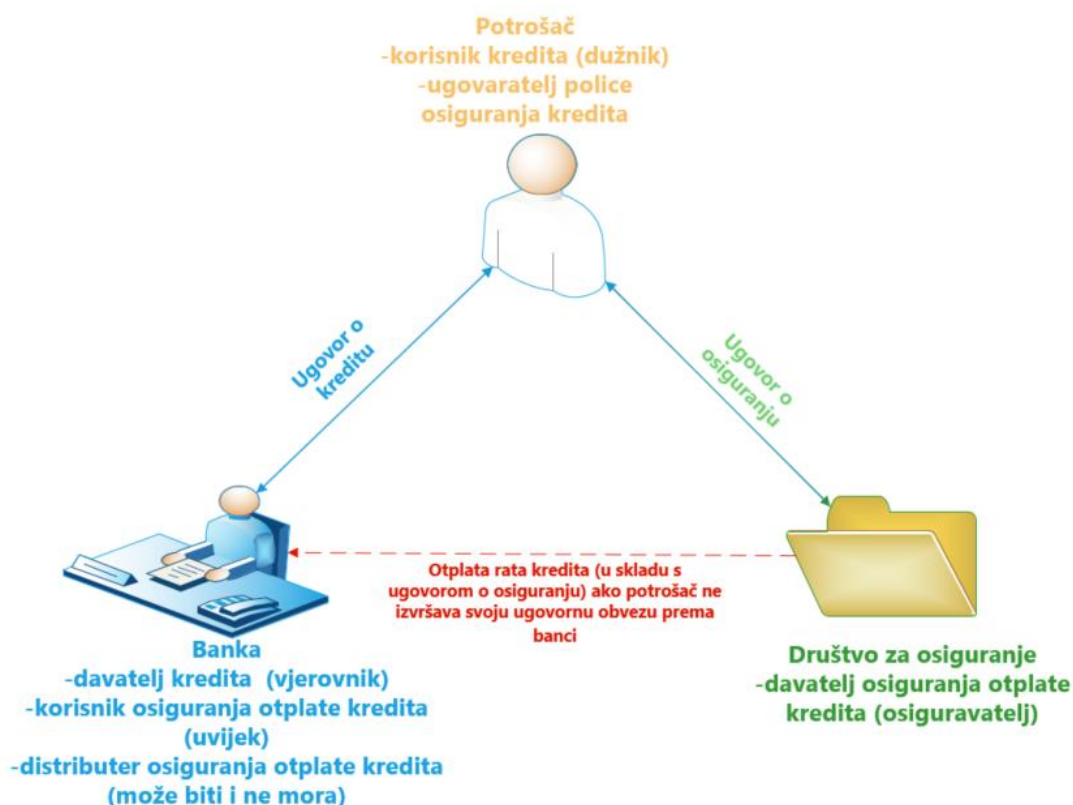
OSNOVNA OBILJEŽJA OSIGURANJA OTPLATE KREDITA

Osiguranje otplate kredita (engleski: *credit protection insurance* - CPI) jedan je od uobičajenih instrumenata osiguranja (kolateralna) kredita koje banke mogu, u skladu sa svojim internim procesima i uvjetima, tražiti u svrhu njihova odobravanja. Ova se vrsta osiguranja najčešće koristi kao kolateral pri odobravanju stambenih i potrošačkih (gotovinskih) kredita građana.

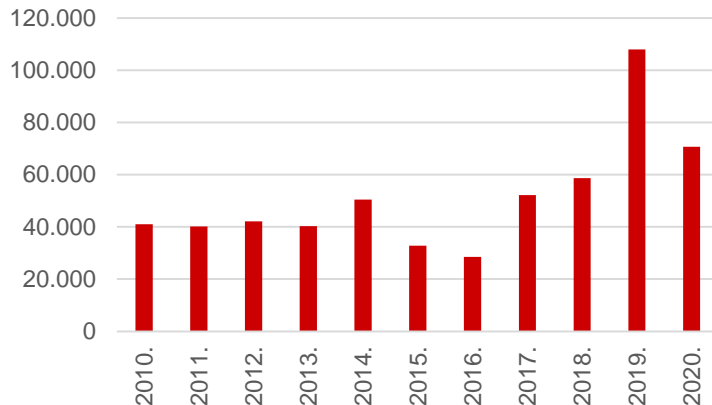
Svrha je ovog proizvoda osiguranje podmirenja kreditnih obaveza dužnika u slučaju njegove nemogućnosti uredne otplate dugovanja nastale u određenim slučajevima koji su definirani ugovorom o osiguranju (npr. gubitak posla, dulje bolovanje i dr.). Na taj se način banka štiti od mogućih gubitaka u slučaju nemogućnosti dužnika da uredno podmiri svoje obaveze jer otplatu kredita prema banci obavlja društvo za osiguranje.

S obzirom na značaj ovog proizvoda, važno je da korisnik kredita bude svjestan kako mu ovo osiguranje služi kako bi njegove kreditne obaveze mogle biti podmirene tijekom određenog vremenskog razdoblja u slučaju javljanja poteškoća s otplatom. Zato je bitno proučiti uvjete osiguranja i u slučaju dvojbi ili nejasnoća obratiti se banci koja mu nudi navedeni proizvod ili društvu za osiguranje te od njih zatražiti dodatna pojašnjenja.

Trostrani odnos u ugovorima o osiguranju kredita

Broj ugovora o osiguranju otplate kredita u Republici Hrvatskoj

Izvor: Hanfa

Kako se radi o vrsti osiguranja koja je vezana uz korištenje drugog financijskog proizvoda, kreditna aktivnost banaka utječe na sklapanje ovih ugovora o osiguranju pa je primjetno kako je s gospodarskim oporavkom od 2015. i snažnijim kreditiranjem banaka raslo i sklapanje ovih ugovora o osiguranju. Uslijed utjecaja epidemije COVID-19 na gospodarstvo te posljedično i na tržište rada, taj je trend novog ugovaranja CPI-ja zaustavljen, dok raste vjerojatnost većeg broja situacija u kojima klijenti banaka, odnosno korisnici kredita imaju poteškoća s podmirivanjem svojih kreditnih obaveza, a samim tim i intenzivnijeg aktiviranja postojećih ugovora o osiguranju kredita.

Udio iznosa osiguranja otplate kredita u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj (%)

Izvor: Hanfa

Iako je riječ o proizvodu osiguranja koji na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj ima relativno malen udio (manje od 2,5% ukupnog iznosa bruto zaračunate premije), ova vrsta osiguranja značajna je u kontekstu zaštite potrošača te je i informiranje potrošača o ovom proizvodu i njegovim obilježjima od izrazite važnosti. Pri tome je **potrebno posebnu pažnju obratiti na pokrića**, odnosno na situacije koje su definirane u ugovoru o osiguranju otplate kredita.

Svako društvo za osiguranje samostalno donosi uvjete za osiguranje otplate kredita, no neke **uobičajene situacije uslijed kojih može doći do aktiviranja ugovora su privremena nesposobnost za rad, gubitak posla i smrtni slučaj.**

Važno je napomenuti kako uvjeti osiguranja u pravilu sadrže i ograničenja obveza društva za osiguranje. Ona se odnose na to da npr. u slučaju privremene nesposobnosti za rad ili nezaposlenosti društvo pokriva određeni broj mjesečnih anuiteta, odnosno rata kredita (npr. za 6 mjeseci nezaposlenosti) i da je broj osiguranih rizika ograničen (npr. na najviše dva ili tri takva događaja tijekom trajanja osiguranja, primjerice dva gubitka zaposlenja). Osim toga, uvjeti u pravilu sadrže i generalna isključenja obveza društva za osiguranje, odnosno situacije kada društvo za osiguranje nije dužno preuzeti plaćanje kreditne obaveze (npr. određeno zdravstveno stanje osiguranika prije početka osiguranja, konzumiranje alkohola ili droga, sudjelovanje u kaznenim djelima itd.). Pored toga, uvjeti ugovora u pravilu sadrže i isključenja koja su vezana uz određeni rizik, odnosno pokriće. Primjerice, u slučaju nezaposlenosti osigurane osobe, društvo za osiguranje osiguranim slučajem može smatrati samo one situacije kada osigurana osoba nije sama dala otkaz, kada je do otkaza došlo bez krivnje osigurane osobe, kada je osigurana osoba evidentirana kao nezaposlena osoba u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i sl.

Dakle, za osiguranu osobu **izrazito je važno da se prije potpisa/sklapanja ugovora informira o slučajevima tzv. „ograničenja i isključenja“, odnosno o slučajevima i događajima kod kojih društvo za osiguranje nije dužno preuzeti izvršenje obaveza iz kredita.** Time se mogu pravovremeno spriječiti mogući prijepori između osigurane osobe i društva za osiguranje, a Hanfi je iz prakse poznato kako su prijepori kod ove vrste osiguranja najčešći upravo oko trenutka nastanka osiguranog slučaja. Navedeni primjeri pokrića te općih i posebnih isključenja samo su informativni i općeniti te se mogu razlikovati u uvjetima raznih društava za osiguranje.¹

Može li banka koja zahtjeva CPI za odobravanje kredita istodobno prodavati CPI?

Čest je slučaj da pojedina banka ima uspostavljen poslovni odnos i suradnju s jednim ili više društava za osiguranje te radi efikasnosti i jednostavnosti postupka odobrenja kredita može budućem dužniku ponuditi sklapanje ugovora o osiguranju otplate kredita s nekim od tih društava. U tim slučajevima banka uobičajeno djeluje i kao distributer osiguranja. Registar banaka koje djeluju kao distributeri osiguranja i zastupnici te popis društava za osiguranje koje svaka banka zastupa dostupni su na internetskoj stranici Hanfe. Iako Hanfa nije nadležna za tematiku pružanja kredita i ne može davati mišljenja o tome koju dokumentaciju određena banka zahtijeva u postupku odobravanja kredita, **napominjemo kako banka ne bi smjela uvjetovati budućim korisnicima kredita da sklope ugovor o osiguranju otplate kredita s određenim društvom za osiguranje te da u pravilu klijent može samostalno donijeti odluku o izboru društva za osiguranje, sve dok je je osigurateljna zaštita koju takvo osiguranje nudi u skladu sa uvjetima kreditiranja banke.** U slučajevima kada klijent banke u svrhu ostvarivanja kredita sklapa osiguranje otplate kredita, nije riječ o neprimjerenoj prodaji, odnosno nuđenju neprimjerene usluge klijentu (tzv. mis-selling) jer je riječ upravo o onoj vrsti/usluzi osiguranja koja je vezana uz „glavni“ financijski proizvod (kredit).

¹ Kako smo već napomenuli, društva za osiguranje samostalno sastavljaju uvjete osiguranja. Ti uvjeti ne prolaze postupak prethodnog odobrenja Hanfe. Hanfa nije dio sudske vlasti i u slučaju prijepora između ugovornih strana ne može arbitrirati i utvrđivati ispravnost tumačenja neke definicije, ograničenja ili isključenja iz uvjeta, odnosno iz ugovora o osiguranju. Zato sve potencijalne korisnike kredita kod kojih banka zahtijeva sklapanje ugovora o osiguranju otplate kredita upućujemo da se pravovremeno i detaljno informiraju o uvjetima osiguranja.